

Anbefalinger om brug af sociale medier i skolen

Til lærere og pædagoger

Indhold

- 4 ALDERSGRÆNSER
- 4 ANSVAR FOR HINANDEN
- 5 PRIVATLIV
- 6 OFFENTLIGGØRELSE AF BILLEDER OG FILM
- 7 OPHAVSRET
- 7 UNDERVISER-ELEV-
VENSKABER ONLINE?
- 8 VALG AF SOCIALE
MEDIER
- 8 TÆNK OGSÅ I
ALTERNATIVER
- 9 SOCIALE MEDIER
FORSTYRRER – MÅSKE
- 9 SAMARBEJDE MED
FORÆLDRE
- 10 SAMARBEJDE MED
LEDELSEN OG KOLLEGER
- 10 FÆLLES MÅL
- 11 GODE LINKS

Mange lærere og pædagoger føler sig ikke godt nok klædt på til at bruge sociale medier i skolen. Vi har derfor samlet en række anbefalinger til dig, der gerne vil hjælpe dine elever godt på vej med de sociale medier.

Sociale medier fylder meget i børn og unges hverdag. De er lettilgængelige og fungerer som kommunikationskanal, til videndeling, til produktion af materiale og som underholdning. Meningerne om sociale medier og deres indflydelse på børn og unge er delte. Sociale medier er ikke kun en god og nem måde for børn og unge at være i kontakt med vennerne på. Sociale medier har også potentiale til at fremme samarbejde, motivation, læring og et godt undervisningsmiljø.

Hvis du som lærer eller pædagog gerne vil bruge sociale medier aktivt i skolen, er det vigtigt, at I på skolen tager stilling til, om og hvordan sociale medier bør indgå i undervisningen og i skolens andre aktiviteter. Beslutningen om at bruge sociale medier bør være en del af skolens værdi- og ledelsesgrundlag.

Uanset om I beslutter jer for, at sociale medier skal indgå i skolens aktiviteter, er sociale medier en stor del af børnene og de unges liv. Derfor er det vigtigt, at du som lærer eller pædagog forholder dig til, hvordan børnene og de unge bruger medierne. Vi har nedenfor samlet en række punkter, I som skole – og du som lærer eller pædagog – bør være opmærksomme på, når I træffer beslutninger og rådgiver på området.

Med skolereformen er den understøttende undervisning kommet på skoleskemaet. Det betyder blandt andet en større inddragelse af pædagogerne. Derfor er anbefalingerne rettet mod både lærere og pædagoger. I teksten samles de to professioner herefter under betegnelsen 'undervisere'. Vi er velvidende om forskelle i uddannelse og erhvervsfunktion.

**Medierådet for Børn og Unge
Center for Digital Pædagogik
Børnerådet**

ALDERSGRÆNSER

De fleste sociale medier har aldersgrænser, men man forbryder sig ikke mod loven, hvis man som bruger ikke lever op til dem. Når Facebook fx har en aldersgrænse på 13 år, er det fordi, de skal leve op til amerikansk lovgivning og bestemmelser om markedsføring til børn under 13 år.

Hvis man lader børn komme på, før de er fyldt 13 år, forbryder man sig altså udelukkende mod Facebooks regler, hvilket giver netværket ret og pligt til at slette profilen igen. Det kan derfor være problematisk at iværksætte aktiviteter i klassen, som inkluderer sociale medier, før eleverne er fyldt 13 år.

Nogle sociale medier har en aldersbegrænsning på 17 år. Den henviser til, at der på mediet kan være indhold, som ikke er passende for et barn eller ung under 17 år. Der kan fx være tale om pornografisk materiale.

ANSVAR FOR HINANDEN

Sociale medier har brugergenereret indhold og dermed også indhold, som kan være grænseoverskridende eller upassende for børn. Når det er sagt, skal man huske, at ens oplevelser på sociale medier er præget af dem, man er venner med. For langt de fleste børn og unge betyder det, at det indhold, de møder, ligner det, de møder i frikvarteret.

Det er en god idé at tale med eleverne om, hvad, de synes, er positivt og negativt ved indholdet og kommunikationsformen på sociale medier. Hvordan kan eleverne medvirke til ansvarlig brug af sociale medier for sig selv og for andre?

PRIVATLIV

Når man lægger billeder, film og tekst ud på de sociale medier, er det ikke længere privat – heller ikke selvom man har styr på sine privatlivsindstillinger. At lægge materiale ud på de sociale medier betyder, at man lægger det ud i det offentlige rum. Man giver dermed også andre en mulighed for at dele ens materiale.

Som underviser kan du hjælpe dine elever ved at forklare dem, hvordan man kan bruge privatlivsindstillinger på sociale medier – de er en væsentlig forudsætning for et sundt online liv. Dog garanterer de ikke et decideret privatliv. Du bør derfor også lære eleverne, at man generelt skal være kritisk i forhold til, hvad man lægger ud på sociale medier og blogs.

Vær opmærksom på, at de oplysninger, der gives på sociale medier, fx profiloplysninger, likes, opdateringer, kommentarer og deling af links, billeder, film og lyd, indsamles af udbyderen af tjenesten og kan blive brugt i forbindelse med markedsføring eller gives videre til andre interesserede.

Hvis du bruger sociale medier sammen med din klasse, kan det være et springbræt til at tage en samtale om privatliv.

OFFENTLIGGØRELSE AF BILLEDER OG FILM

Billeder og film af andre, hvor de kan genkendes, er ikke lovlige at dele ifølge persondataloven. Det er ikke det første, man tænker på, når billeder af en sjov dag med venner eller familie deles på de sociale medier. Men det kan være brugbar viden for eleverne, at der er en lov om billed- og filmdeling. Denne viden kan medvirke til, at de tænker sig om en ekstra gang, inden de deler billeder og film med omverdenen. Desuden kan viden om lovgivningen på området være med til at øge børns bevidsthed om deres egne digitale rettigheder, så de selv kan handle i forhold til dem.

Tal med eleverne om:

Hvis en underviser opretter en gruppe eller lignende på et socialt medie, hvor billeder og film kan deles, er det underviserens ansvar, at genkendelige billeder af elever ikke offentliggøres. Det samme gælder, hvis der er tale om, at skolen har en profil på et socialt medie. Den, der administrerer skolens profil, har også ansvar for, at billeder ikke offentliggøres uden godkendelse fra forældrene, hvis eleverne er under 15 år, eller fra eleverne selv, hvis de er over 15 år.

Hvis du er ven med dine elever på et socialt medie, er du ikke pålagt samme forpligtelse, som hvis du administrerer en gruppe eller profil for klassen. Vær selv opmærksom på, hvilke billeder og film du deler på de sociale medier.

OPHAVSRET

På nettet er der adgang til en mangfoldighed af billeder, film, lydclip og tekst, og det kan være lidt af en jungle at finde rundt i, hvad eleverne må kopiere og bruge. Som udgangspunkt må eleverne ikke kopiere og bruge det, de finder på nettet. Det betyder groft sagt, at de ikke må finde billeder af katte eller lande og sætte ind i deres Power Point-præsentationer.

Der findes dog meget materiale på nettet, som godt må genbruges i ikke-kommercielle sammenhænge, så længe det er med kildeangivelse. Tjek fx om materialet har et CC-mærke (Creative Commons). I søgninger på internettet og på hjemmesider med større samlinger af materialer finder man også tit beskrivelser af, hvad man må og kan bruge materialerne til.

UNDERVISER-ELEV-VENSKABER ONLINE?

Det er op til den enkelte skole, om underviser-elev-venskaber online accepteres. Nogle skoler forbyder det, andre gør ikke. Hvis der ikke allerede er retningslinjer for vennskaber, er første skridt at tage snakken om det på skolen.

Venskaber mellem underviser og elever på sociale medier kan betyde, at man som underviser kan følge mere med i sine elevers liv. Det kan betyde, at man lettere spotter trivselsproblemer blandt eleverne, og man kan hjælpe dem med at håndtere konflikter. Så meget desto vigtigere er det, at man som underviser er klar over, hvad man går ind til.

Det er vigtigt, at man ikke føler sig presset af elever, forældre eller skole, og at man har en plan for, hvor meget man vil gå ind i den digitale kontakt. Netop derfor er det vigtigt, at man sammen på skolen har udarbejdet retningslinjer for arbejdet med de sociale medier.

Hvis du vælger at være ven med dine elever på et socialt medie, så:

- Gå foran som en god rollemodel.
- Vær med til at skabe en positiv onlinekultur.
- Udvis respekt samt kritisk og etisk bevidsthed på de sociale medier.
- Brug privatlivsindstillinger, så du ikke deler de pinlige billeder og private informationer med dine elever.

Privatlivet for både undervisere og elever skal respekteres – ingen skal føle sig overvåget. Afstem derfor sammen med eleverne de gensidige forventninger til onlinevenskabet. Det er samtidig endnu en mulighed for at tale om, hvordan man styrer sit privatliv online.

VALG AF SOCIALE MEDIER

Antallet af nye sociale medier er stadig stigende, og børn og unge er hurtige til at prøve dem af.

Tal med eleverne om, hvilke sociale medier de bruger netop nu, og hvad de synes disse sociale medier kan og ikke kan bruges til. Lad dig inspirere af elevernes valg, og undersøg de sociale medier nærmere fx sammen med eleverne.

Hvis du som underviser har besluttet at anvende et socialt medie i undervisningsøjemed, bør du starte med at overveje, hvordan du vil bruge det. Nogle sociale medier er baseret på deling af billeder, video samt tekst og med mulighed for, at eleverne kan kommentere på det delte materiale. Andre sociale medier giver mulighed for både at dele billeder, video og tekst samt at indgå i diskussioner, lave grupper og følge forskellige profiler og grupper. Her kan der være større mulighed for at kontrollere indhold, administratorer og medlemmer.

TÆNK OGSÅ I ALTERNATIVER

Overvej altid, om det enkelte sociale medie kan skabe merværdi i undervisningen. Præsenter eleverne for alternative og gode tjenester, så de lærer, at der er varierede tjenester på internettet. I nogle læringssituationer kan et lukket forum frem for et offentligt forum være en bedre løsning. Det kan fx handle om at oprette en blog, som kun klassen har adgang til via link og kodeord.

Få råd og vejledning fra kolleger, der bruger sociale medier i deres undervisning, og følg og deltag i erfaringsudvekslingen, hvor undervisere blogger om digitale og sociale medier. Disse indgange kan være din hjælp til at træffe beslutning om, hvilke sociale medier du vil bruge med dine elever. Den bedste løsning er ikke altid den mest populære. Sørg for at undersøge det sociale medie, inden du kaster dig ud i at bruge det i undervisningen.

SOCIALE MEDIER FORSTYRRER – MÅSKE

Sociale medier er populære tidsrøvere – men de giver også meget igen. Når du begynder at bruge et socialt medie i undervisningen, vil du måske opleve, at eleverne lader sig friste af alt muligt, der ikke er relevant i undervisningen.

Anvender man et socialt medie i undervisningen, må man acceptere, at eleverne får adgang til fx 300 venner og bekendte, som er fristende at starte en samtale med. Det kan være en god idé sammen med klassen at aftale og indføre nogle klare regler for, hvornår mobiler, tablets og bærbare computere kommer frem.

Nogle undervisere har gode erfaringer med en rød, gul og grøn modus, hvor henholdsvis underviseren er i fokus og al snak og teknik er bandlyst (rød), hvor der er åbent for notetagning på alle værktøjer og ikke-forstyrrende kommentarer til sidemanden eller gruppen på et socialt medie (gul), og gruppearbejde eller lignende, hvor det er op til eleverne selv at vælge platform og værktøj og styre deres tid (grøn).

- **Underviseren er i fokus og al snak og teknik er bandlyst**
- **Åbent for notetagning på alle værktøjer og ikke-forstyrrende kommentarer til sidemanden eller gruppen på et socialt medie**
- **Gruppearbejde eller lignende hvor det er op til eleverne selv at vælge platform og værktøj og styre deres tid**

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE

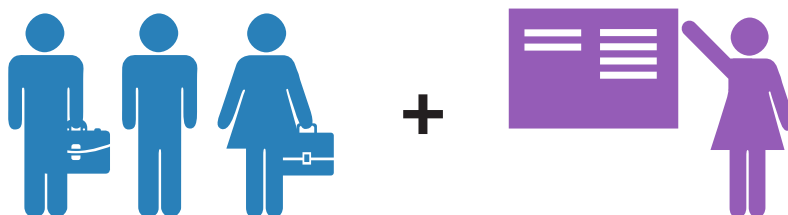
Hvis man ønsker at arbejde med sociale medier med sine elever, er det vigtigt, at forældrene informeres om de pædagogiske og didaktiske overvejelser bag beslutningen, og om hvordan de sociale medier anvendes. Hvis der er tale om elever under 13 år, kan brug af nogle sociale medier være problematisk pga. aldersbegrænsning, og derfor kan der være modstand fra forældrene. Brug forældremøder til at tale om de digitale tiltag i skolen, og på hvilke områder og med hvilke metoder du som underviser vil anvende sociale medier.

SAMARBEJDE MED LEDELSEN OG KOLLEGER

Der skal være tale om velovervejede beslutninger, når sociale medier bruges i skolens aktiviteter. Det kan være en god idé at udpege en overordnet administrator og vejleder i sociale medier på skolen, der kan gøres til super-bruger og sparringspartner.

Hvis brugen af sociale medier er forankret i ledelsen og skolens undervisere, opstår der heller ikke uklarheder i forhold til, hvem der modererer en gruppes aktiviteter, hvis en underviser på skolen stopper. Hermed sikrer man også, at man løbende stiller spørgsmål til, hvordan skolen arbejder for at sikre en positiv digital kultur og trivsel?

FÆLLES MÅL

Med nye Fælles Mål for folkeskolen øges fokus på elevernes mediekompetencer, idet arbejdet med digitale medier er indskrevet i målene for de enkelte fag og emner, samt børnehaveklassen. Eleverne skal opnå færdigheder og viden i forhold til at kunne navigere og kommunikere på de digitale medier. Det handler om at kunne håndtere sin digitale identitet og at deltage ansvarligt i sociale online fællesskaber.

Når du som underviser bruger digitale og sociale medier med et pædagogisk og didaktisk formål samt lærer dine elever at forholde sig kritisk reflekterende til deres eget mediebrug, lever du i mange henseender op til Fælles Mål.

Materialet er blevet til i fællesskab af:

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

 Center for Digital Pædagogik
Socialt arbejde i nye medier

Børnerådet

Layout: Detaljerytterne.

GODE LINKS

www.digitaldialog.dk

Inspirationsmateriale og værktøjer til at arbejde med skolens digitale kultur og trivsel

www.emu.dk

Find viden og undervisningsmaterialer om digital dannelse under søgeordet 'webetik'

www.digitaleunge.dk

En tænketank om unges private og offentlige liv på sociale medier. Fx FAQ om ret og ansvar.

<http://tinyurl.com/FBvejledning>

Vejledning til forældre med yngre Facebook-børn

www.creativecommons.dk

Find vejledning om CC-materialer i undervisningen

www.folkeskolen.dk

Find inspiration om it i skolen på fx 'It-bloggen'

www.medieraadet.dk

Medierådet for Børn og Unge - Videnscenter for børn og unges brug af digitale medier

www.cfdp.dk

Center for Digital Pædagogik - Rådgivning på chat og telefon til både børn, forældre og fagfolk

www.boerneraadet.dk

Børnerådet - Statsligt råd der arbejder for at sikre børn og unges rettigheder.
